

GRONDWETTELIJK HOF

[2022/205830]

Uittreksel uit arrest nr. 111/2022 van 22 september 2022

Rolnummer 7561

In zake : het beroep tot vernietiging van artikel 34, § 3, van het decreet van het Waalse Gewest van 12 april 2001 « betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt », zoals dat artikel aangevuld werd bij artikel 4 van het decreet van het Waalse Gewest van 1 oktober 2020 « tot beëindiging van de compensatie tussen de hoeveelheden elektriciteit opgenomen en geïnjecteerd op het net en tot toekenning van premies ter bevordering van het rationeel energiegebruik en de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen », en van de artikelen 5 en 6 van het voormelde decreet van 1 oktober 2020, ingesteld door Antoine Thoreau.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters P. Nihoul en L. Lavrysen, de rechters T. Giet, J. Moerman, M. Pâques, Y. Kherbache, T. Detienne, D. Pieters, S. de Bethune, E. Bribosia en W. Verrijdt, en, overeenkomstig artikel 60bis van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, emeritus rechter J.-P. Moerman, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter P. Nihoul,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. Onderwerp van het beroep en rechtspleging

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 15 april 2021 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 19 april 2021, heeft Antoine Thoreau beroep tot vernietiging ingesteld van artikel 34, § 3, van het decreet van het Waalse Gewest van 12 april 2001 « betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt », zoals dat artikel aangevuld werd bij artikel 4 van het decreet van het Waalse Gewest van 1 oktober 2020 « tot beëindiging van de compensatie tussen de hoeveelheden elektriciteit opgenomen en geïnjecteerd op het net en tot toekenning van premies ter bevordering van het rationeel energiegebruik en de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen », en van de artikelen 5 en 6 van het voormelde decreet van 1 oktober 2020 (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 19 oktober 2020).

(...)

II. *In rechte*

(...)

Ten aanzien van de bestreden bepalingen

B.1.1. Het beroep tot vernietiging beoogt de artikelen 4 (gedeeltelijk), 5 en 6 van het decreet van het Waalse Gewest van 1 oktober 2020 « tot beëindiging van de compensatie tussen de hoeveelheden elektriciteit opgenomen en geïnjecteerd op het net en tot toekenning van premies ter bevordering van het rationeel energiegebruik en de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen » (hierna : het decreet van 1 oktober 2020).

B.1.2. Artikel 4 van het decreet van 1 oktober 2020 voegt in artikel 34 van het decreet van het Waalse Gewest van 12 april 2001 « betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt » (hierna : het decreet van 12 april 2001) nieuwe paragrafen 2 en 3 in. Het beroep beoogt de ingevoegde nieuwe paragraaf 3, die bepaalt :

« Vanaf 1 oktober 2020 tot 31 december 2023 kennen de distributienetbeheerders als openbare dienstverplichting jaarlijks, voor rekening van het Waals Gewest, een premie toe aan de residentiële autoproducerende afnemers die een installatie voor de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen hebben met een netto-ontwikkelaar vermogen van minder dan of gelijk aan 10 kW en die niet genieten van het sociaal tarief.

Vanaf 1 oktober 2020 tot en met 31 december 2021 bedraagt het bedrag van de premie voor de in lid 1 bedoelde afnemers die niet over een dubbele stroommeter beschikken, 100 procent van de capaciteitstermijn en 54,27 procent van de capaciteitstermijn voor de jaren 2022 en 2023.

Vanaf 1 oktober 2020 tot en met 31 december 2021 bedraagt het bedrag van de premie voor de in lid 1 bedoelde afnemers die zijn uitgerust met een dubbele stroommeter 100 procent van het verschil tussen de factuur voor de netkosten en het totale bedrag van de netkosten die zonder de capaciteitstermijn als netto-afname in rekening zouden zijn gebracht, en 54,27 procent van dit bedrag voor de jaren 2022 en 2023.

Elke distributienetbeheerder is verplicht de premie binnen een maand na verzending van de afrekeningsfactuur aan de leverancier toe te kennen.

De administratie verstrekt de distributienetbeheerder een begrotingsvoorschot om de betaling van de in lid 1 bedoelde premies te financieren.

Elke netbeheerder bezorgt de administratie tegen de tiende dag van elke maand een elektronisch bestand dat per [e-mail] met bericht van ontvangst wordt overgemaakt. Dat bestand bevat de lijst van de premies die de vorige maand zijn uitgekeerd, alsook de uitvoerige gegevens die daarop betrekking hebben.

De netbeheerder bezorgt de administratie elk kwartaal in 3 exemplaren een schuldvorderingsverklaring, samen met een lijst van de uitgaven en de bewijsstukken betreffende de daadwerkelijk betaalde premies.

Zodra de uitgavenlijst door de administratie in ontvangst genomen wordt, wordt ze samen met de bijgevoegde bewijsstukken door haar nagekeken. Na bepaling van het bedrag van de in aanmerking komende uitgaven keurt de administratie de uitgaven goed in mindering op het in lid 1 bedoelde voorschot of brengt zij dit bedrag in voorkomend geval in vereffening.

De netbeheerder vermeldt op zijn schuldvorderingsverklaring het nummer van de financiële rekening waarvan hij houder is en neemt er de melding 'bedrag voor waar en oprecht verklaard' in op.

De Regering of haar afgevaardigde kan de modaliteiten tot toepassing van deze paragraaf bepalen ».

B.1.3. Artikel 5 van het decreet van 1 oktober 2020 voegt in artikel 34bis van het decreet van 12 april 2001 een nieuwe paragraaf 2 in, die bepaalt :

« De leverancier vermeldt op de regularisatiefactuur van de begunstigden van de in artikel 34, § 3, eerste lid, bedoelde premie zowel het bedrag van de toegekende premie als de uiteindelijke betaling ervan door de Regering ».

B.1.4. Artikel 6 van het decreet van 1 oktober 2020 bepaalt :

« De Regering betaalt de distributienetbeheerders het bedrag dat overeenkomt met het tarief voor het gebruik van het distributienet dat van toepassing is op een autoproducent die een installatie voor de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen heeft met een netto ontwikkelbaar vermogen van minder dan of gelijk aan 10 kW, dat niet is opgehaald tussen 1 januari 2020 en 30 september 2020 ».

B.2.1. In de uiteenzetting van het voorstel dat aan de oorsprong ligt van artikel 4 van het decreet van 1 oktober 2020 wordt vermeld :

« De nieuwe paragraaf 3 van artikel 34 van het zogenaamde 'elektriciteitsdecreet' stelt een ondersteuning in voor de residentiële autoproducerende afnemers die een installatie voor de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen hebben met een netto ontwikkelbaar vermogen van minder dan of gelijk aan 10 kW. Het bedrag van de ondersteuning stemt, van 1 oktober 2020 tot 31 december 2021, overeen met het tarief voor het gebruik van het distributienet dat van toepassing is op de autoproducent die een installatie voor de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen heeft met een netto vermogen van minder dan of gelijk aan 10 kW. Vervolgens, van 1 januari 2022 tot 31 december 2023, stemt het bedrag van de ondersteuning overeen met 54,2 % van dat tarief.

De Regering betaalt de netbeheerders terug op grond van aangiften van schuldvordering [...] » (*Parl. St.*, Waals Parlement, 2020-2021, nr. 260/1, p. 4).

B.2.2. In de commissie van het Waals Parlement heeft een van de indieners van het voorstel van decreet uitgelegd :

« Er worden, bij dit voorstel, verschillende mechanismen ingesteld die, laten we zeer duidelijk zijn, het Gewest de mogelijkheid bieden zijn engagementen na te komen en de inwerkingtreding te compenseren van dat tarief zoals gewild door de 'Commission wallonne pour l'énergie'.

[...]

Er is vervolgens de inwerkingstelling van een financiële ondersteuning voor de *prosumenten* teneinde voor de jaren 2020 tot 2023 een degressieve ondersteuning te verlenen voor de door een *prosumant* niet zelf verbruikte hoeveelheid elektriciteit voor een installatie voor de productie van hernieuwbare zonne-energie met een vermogen van minder dan 10 kW. Dat ondersteuningsmechanisme dat door de distributienetbeheerders in werking zal worden gesteld met terugbetaling door het Gewest zal gelijktijdig met de toepassing van het *prosumententarief* in werking treden. Die ondersteuning stemt overeen met 100 % van de *prosumentenheffing* voor de jaren 2020 en 2021, met 54,27 % van die heffing in 2022 en met 54,27 % van de heffing in 2023. Het gaat om een budget dat geraamd wordt op 224 000 000 euro.

Het gaat met andere woorden om een automatische terugbetaling van het *prosumententarief*. Die terugbetaling zal gebeuren binnen de 30 dagen na de ontvangst door de burger van zijn factuur » (*Parl. St.*, Waals Parlement, 2020-2021, 28 september 2020, C.R.I.C., nr. 15, p. 56).

B.2.3. De tekst van het oorspronkelijke voorstel van decreet omvatte andere bepalingen waarbij werd voorzien in de inwerkingstelling van een financiële ondersteuning ten voordele van alle consumenten, met inbegrip van de afnemers die niet over zonnepanelen beschikken, voor de installatie van dubbele stroommeters of voor de installatie van meet- en stuurapparaten bedoeld om elke burger de mogelijkheid te bieden zijn energieverbruik beter te analyseren en dus te beheersen. Die bepalingen zijn om procedurele redenen uit het oorspronkelijke voorstel gehaald en zijn opgenomen in het decreet van het Waalse Gewest van 17 december 2020 « betreffende de toekenning van een premie voor de installatie van meet- en stuurapparaten ».

Ten aanzien van de ontoevankelijkheid van het beroep

B.3.1. De Waalse Regering doet gelden dat het beroep niet-ontvankelijk is, aangezien de verzoekende partij niet doet blijken van een rechtstreeks en persoonlijk belang bij de vernietiging van de bepalingen die zij aanvecht.

B.3.2. De Grondwet en de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof vereisen dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een beroep tot vernietiging instelt, doet blijken van een belang. Van het vereiste belang doen slechts blijken de personen wier situatie door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig zou kunnen worden geraakt; bijgevolg is de *actio popularis* niet toelaatbaar.

B.3.3. De verzoekende partij toont vanuit twee invalshoeken haar belang om de vernietiging te vorderen aan. Ten eerste acht die partij zich, als gebruiker van elektriciteit in het Waalse Gewest die niet over een installatie voor de productie van elektriciteit beschikt, gediscrimineerd ten opzichte van de gebruikers die over een installatie voor de productie van elektriciteit beschikken, in zoverre zij, in tegenstelling tot die laatsten, dient bij te dragen aan de kosten van het elektriciteitsdistributienet. Ten tweede gaat die partij, als belastingplichtige die in het Waalse Gewest gedomicilieerd is, ervan uit dat zij een belang heeft om de premie, die door de Waalse begroting wordt gefinancierd, te betwisten.

B.4.1. Vermits zij niet over een installatie voor de productie van elektriciteit beschikt, wordt de verzoekende partij niet geraakt door de door haar aangevochten bepalingen, aangezien zij niet op haar van toepassing zijn. De vernietiging ervan kan voor haar situatie dan ook geen enkel rechtstreeks gevolg hebben.

Opdat de verzoekende partij doet blijken van het vereiste belang, is het echter waar dat het niet noodzakelijk is dat een eventuele vernietiging haar een onmiddellijk voordeel oplevert. De omstandigheid dat de verzoekende partij opnieuw een kans verkrijgt dat haar situatie gunstiger wordt geregeld na de vernietiging van de betwiste bepaling volstaat om haar belang om die bepaling aan te vechten, te verantwoorden.

B.4.2. Evenwel dient te dezen te worden opgemerkt dat de financiële ondersteuning die bij de bestreden bepalingen is ingesteld in de vorm van een premie past in de context van het gewestelijk beleid inzake ontwikkeling van hernieuwbare energie en dat zij is bedacht om « het vertrouwen te herstellen bij de *prosumenten* die de kaart van de transitie hebben getrokken, die ertoe hebben bijgedragen de verplichtingen van het Gewest op het stuk van hernieuwbare energie na te komen » (*Parl. St.*, Waals Parlement, 2020-2021, 28 september 2020, C.R.I.C., nr. 15, p. 58). Zoals in B.2.3 is vermeld, zijn ten voordele van alle consumenten tegelijkertijd andere ondersteuningsmaatregelen aangenomen die ertoe strekken energiebesparingen te bevorderen.

Daaruit volgt dat de eventuele vernietiging van de bestreden bepalingen niet tot gevolg kan hebben dat de decreetgever nieuwe bepalingen aanneemt waarbij dezelfde premie wordt verleend aan consumenten die geen « *prosumenten* » zijn en die niet bijdragen aan de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen. Bijgevolg is het voordeel dat de verzoekende partij hoopt te kunnen halen uit een eventuele vernietiging van de bestreden bepalingen dermate hypothetisch dat het te zijnen aanzien geen belang om de vernietiging te vorderen zou kunnen gronden.

B.5. De eventuele vernietiging van de bestreden bepalingen kan evenmin een rechtstreekse weerslag hebben op de situatie van de verzoekende partij als belastingplichtige die in het Waalse Gewest gedomicilieerd is. Hoewel het juist is dat de bij de bestreden bepalingen beoogde premie door de Waalse begroting wordt gefinancierd, heeft de toekenning ervan door de decreetgever aan de residentiële « *prosumenten* » geen enkel gevolg gehad voor de wijze waarop de verzoekende partij wordt belast en zou de vernietiging ervan haar fiscale situatie geenszins wijzigen.

B.6. De omstandigheid dat door de tariefstimulans die door de Waalse regulator is ingevoerd opdat de « *prosumenten* » meer hun eigen productie zouden verbruiken, de bestreden bepalingen de noodzaak met zich zouden meebrengen het distributienet te versterken, hetgeen voor alle consumenten een verhoging van de distributietarieven zou veroorzaken, volstaat, naast het feit dat zij hypothetisch is, evenmin om een voldoende geïndividualiseerde band aan te tonen tussen de situatie van de verzoekende partij en de bepalingen die zij aanvecht.

B.7. Ten slotte toont de verzoekende partij, in tegenstelling tot hetgeen zij betoogt, niet aan dat het bestreden decreet afbreuk dreigt te doen aan een aspect van de democratische rechtsstaat dat dermate essentieel is dat de bescherming ervan alle burgers aangaat. Het door de verzoekende partij aangevoerde belang dat de onafhankelijkheid bij het nemen van beslissingen en de exclusieve bevoegdheden van de overheid die de Waalse elektriciteitsmarkt reguleert, worden nageleefd, onderscheidt zich niet van het belang dat elke persoon heeft bij de inachtneming van de wettigheid in elke aangelegenheid. Een dergelijk belang om voor het Hof in rechte te treden toestaan, zou erop neerkomen de *actio popularis* toe te staan, hetgeen de Grondwetgever niet heeft gewild.

B.8. De exceptie van niet-ontvankelijkheid is gegrond. Het beroep tot vernietiging is niet-ontvankelijk bij gebrek aan het vereiste belang.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt het beroep.

Aldus gewezen in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 22 september 2022.

De griffier,

P.-Y. Dutilleux

De voorzitter,

P. Nihoul